

Informacja o planowanych i wykorzystanych środkach finansowych w Województwie Kujawsko-Pomorskim

Informacja odnosi się do głównych działań wpływających na proces integracji oraz stanowiących obszar potencjalnego wykorzystania przewidzianych dla województwa funduszy strukturalnych zgodnie z założeniami Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego oraz Sektorowych Programów Operacyjnych.

Budowanie potencjału absorpcyjnego województwa

Działania podejmowane w związku z akcesją do UE mają przede wszystkim na celu przygotowanie potencjału absorpcyjnego województwa w zakresie wykorzystania funduszy strukturalnych. Zadanie to realizowane jest przez jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego oraz inne podmioty zaangażowane w przygotowanie regionu do akcesji z UE. Szczególne znaczenie dla samorządu województwa ma przygotowanie do realizacji Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR), który poprzez fundusze strukturalne (Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Fundusz Społeczny) wspierał będzie rozwój regionalny naszego województwa.

W ramach ZPORR województwo kujawsko-pomorskie może otrzymać ponad 142 mln EURO z funduszy strukturalnych na realizację tych trzech priorytetów. Uwzględniając zapisy przyjęte w Strategii Rozwoju Województwa oraz Programie Rozwoju do 2010r. Zarząd Województwa zdecydował wstępnie, iż największą ilość środków prawie 54% (76 mln euro) zostanie przeznaczona na realizację priorytetu pierwszego (***Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionu***), ok. 30% stanowić będzie priorytet 3 (***Rozwój lokalny***-43 mln euro) a ok. 16% funduszy zostanie skierowane na realizację priorytetu 2 (***Wzmocnienie rozwoju regionalnych zasobów ludzkich***-23 mln euro). Powyższy podział środków uwzględnia zintegrowany charakter programu, tj. konieczność połączenia w jeden program 16 komponentów regionalnych, i jest wynikiem konsultacji prowadzonych z Ministerstwem Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej.

Aktualnie prowadzony jest intensywny proces identyfikacji potencjalnych projektów, które mogłyby uzyskać wsparcie z funduszy strukturalnych ramach ZPORR. Uruchomiony został w grudniu ubiegłego roku specjalny Internetowy System Ewidencji Kart Projektów dla dużych projektów. W grupie tej znajduje się 88 projektów na ogólną wartość 1,32 mld zł, które uzyskały pozytywną ocenę oraz 150 wniosków posiadające status roboczy. Ponadto zgromadzonych zostało 198 tzw. „małych” projektów, których pojedyncza wartość wynosi poniżej 500 tys. Euro. W tej grupie ogólna wartość projektów wynosi 199 mln zł. Obie grupy projektów przewidziane są do współfinansowania w ramach ZPORR ze środków

Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Przeważają tu projekty dotyczące rozbudowy i modernizacji infrastruktury komunikacyjnej, przedsięwzięć z zakresu gospodarki komunalnej i ochrony środowiska. W tym zakresie wnioski swoje złożyło ok. 50% jednostek samorządowych z terenu województwa.

Stopniowo są także uruchamiane projekty w ramach programu Phare 2001-2003 zarządzanego przez Samorząd Województwa. Łączna kwota alokacji Phare na te lata wynosi prawie 36 mln euro. Pierwsze dwa kontrakty zostały już podpisane i prace rozpoczęte, a mianowicie: Budowa Centrum Transferu Technologii w Toruniu i Budowa Parku Przemysłowego Solcu Kujawskim. Pozostałe dwa rozstrzygnięcia przetargowe są aktualnie przedmiotem zatwierdzania przez Komisję Europejską.

1. W ramach PHARE 2001 realizowane będą następujące projekty wsparte ogólną kwotą 18.9mln euro. Są to:

Budowa Południowej Obwodnicy Torunia

Budowa Alei Królowej Jadwigi we Włocławku

Budowa Centrum Transferu Technologii w Toruniu

Przygotowanie terenów inwestycyjnych pod Park Przemysłowy w Solcu Kuj.

Ochrona Wód Zlewni Jeziora Gopło realizowana przez Związek Gmin Jez.Gopło
Kujawsko-Pomorski Program Doskonalenia Kadr.

2. W ramach PHARE 2002 realizowane będą projekty wspierane kwotą 6,4 mln euro a mianowicie :

Wsparcie rozwoju MŚP w Bydgoszczy

Budowa Inkubatora Przedsiębiorczości w Solcu Kuj.

1. W ramach PHARE 2003 realizowane będą projekty wspierane ogólną kwotą 4,3 mln euro i będą to :

Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Ciechocinku

Przygotowanie terenów inwestycyjnych pod rozwój przedsiębiorstw w ramach tzw. Vistula Park w Świeciu n. Wisłą.

Stworzona została baza projektów przygotowywanych przez potencjalnych beneficjentów z terenu naszego województwa. Gromadzone są dwa podstawowe typy projektów. Projekty „małe” o ogólnej wartości do 500 tys. Euro oraz projekty „duże” o wartości powyżej 500 tys. Euro.

W pierwszej grupie zarejestrowanych jest 198 projektów na ogólną wartość 199 mln zł. W drugiej grupie znajduje się 88 projektów na ogólną wartość 1,32 mld zł, które uzyskały pozytywną ocenę oraz 150 projektów posiadających status roboczy.

Przygotowujemy się do wykorzystania możliwości płynących z uczestnictwa w Inicjatywie Wspólnoty pod nazwą INTERREG. Aktualnie Województwo Kujawsko-Pomorskie uczestniczy w przygotowaniu i wdrożeniu projektów w ramach komponentu INTERREG 3B i 3C. W odniesieniu do komponentu INTERREG 3 B będzie on realizowany z udziałem regionu Östergötland w Szwecji jako partnera wiodącego w zakresie prac planistyczno-przestrzennych dotyczących między innymi obszaru metropolitalnego Bydgoszczy i Torunia. Drugą inicjatywą jest INTERREG 3C z udziałem regionu Midi-Pyrenees we Francji w zakresie rozwoju zasobów ludzkich.

W zakresie zadań współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego złożonych jest 40 wniosków dotyczących aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.

Aktywizacja rynku pracy i przeciwdziałanie bezrobociu

Podstawowe znaczenie dla poprawy sytuacji na rynku pracy oraz rozwoju zasobów ludzkich w województwie kujawsko-pomorskim, po wejściu Polski do Unii Europejskiej, będzie miało właściwe przygotowanie a następnie wdrażanie programów i projektów w ramach realizacji Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwoju Zasobów Ludzkich, Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego oraz Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL. Podstawowe instrumenty polityki strukturalnej i regionalnej w wyżej wymienionym zakresie – otrzymają istotne wsparcie finansowe z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Dla zrealizowania zadań w zakresie aktywizacji rynku pracy i przeciwdziałania bezrobociu wykorzystany zostanie instrument finansowy w oparciu o działania zawarte w priorytecie 2 ZPORR *Wzmocnienie regionalnych zasobów ludzkich*.

Ogólnym celem niniejszego priorytetu, jest zapewnienie odpowiednich warunków dla rozwoju i wzmocnienia regionalnych i lokalnych zasobów ludzkich. Szczególne znaczenie ma realizacja działań mających na celu reorientację zawodową osób zagrożonych utratą zatrudnienia w wyniku procesów rozwojowych i restrukturyzacyjnych, w tym przekwalifikowanie osób opuszczających rolnictwo.

Wojewódzki Urząd Pracy będzie pełnił rolę Beneficjanta Końcowego w ramach następujących działań zawartych w Priorytecie 2.

Działanie 2.1. - Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie

Działanie 2.3. - Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa.

Działanie 2.4. – Reorientacja zawodowa osób dotkniętych procesami restrukturyzacyjnymi

Kolejnym obszarem działań podejmowanym przez WUP jako jednostkę samorządu województwa kujawsko-pomorskiego będzie realizacja zadań wynikających z Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich.

Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich jest jednym z pięciu sektorowych programów operacyjnych, które mają służyć realizacji *Narodowego Planu Rozwoju*. Cele, jakie zostały określone w NPR dla powyższego Programu odzwierciedlają priorytety *Europejskiej Strategii Zatrudnienia*: zdolność do uzyskania i utrzymania zatrudnienia, wspieranie przedsiębiorczości, doskonalenie kadr gospodarki, aktywne działania na rzecz promowania równości na rynku pracy, prowadzące do elastyczności rynku pracy i mobilności zawodowej, zostały włączone do SPO RZL. SPO RZL będzie realizował powyższe cele poprzez działania określone w następujących Priorytetach:

Priorytet 1: Aktywna polityka rynku pracy oraz integracji zawodowej i społecznej.

- Działanie 1.1. Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy
- Działanie 1.2. Perspektywy dla młodzieży
- Działanie 1.3. Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia
- Działanie 1.4. Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych
- Działanie 1.5. Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka
- Działanie 1.6. Integracja i reintegracja zawodowa kobiet.

Priorytet 2: Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy.

- Działanie 2.1. Zwiększenie dostępu do edukacji – promowanie kształcenia ustawicznego
- Działanie 2.2. Podnoszenie jakości edukacji w odniesieniu do potrzeb rynku pracy
- Działanie 2.3. Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki.

Instytucją odpowiedzialną za realizację SPO RZL jest Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej. W ramach SPO RZL rolę beneficjentów końcowych w ramach Priorytetu 1 (dla Działania 1.2 Perspektywy dla młodzieży oraz dla Działania 1.3 Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia) będą pełnił wojewódzkie urzędy pracy.

Za ważny element przygotowań administracji regionalnej do absorpcji EFS należy uznać doświadczenia nabywane przez WUP oraz wielu usługodawców w trakcie realizacji Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich, w szczególności Komponentu B-1, tj. Programu Reorientacji/Przekwalifikowań (lata realizacji 2001-2004). Dużą rolę odgrywają też doświadczenia pracowników WUP nabyte w trakcie przygotowań programów Phare 2001, 2002, 2003 Spójność Społeczno-Gospodarcza w zakresie rozwoju zasobów ludzkich.

Rozwój obszarów wiejskich i rolnictwa

Instrumenty wsparcia rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, na jakie może liczyć polskie rolnictwo po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej stanowią jedną z dwóch głównych osi tematycznych prowadzonej działalności informacyjnej i szkoleniowej. Obok funkcjonowania poszczególnych rynków i dopłat bezpośrednich szeroko informuje się o możliwościach inwestycyjnych i modernizacyjnych, które będą dostępne w pierwszych latach członkostwa.

W zakresie zadań samorządu województwa realizowane będą trzy działania wynikające z Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich”:

- gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi
- scalanie gruntów
- odnowa wsi i zachowanie dziedzictwa kulturowego

Na realizację tych działań możemy otrzymać w ramach tego programu ok. 48,51 mln zł. Wdrażaniem tych działań w na poziomie urzędu marszałkowskiego zajmie się nowo tworzony departament aktywizacji obszarów wiejskich.

Szacujemy, że łącznie w ramach SPO „Rolnictwo” otrzymać możemy dla województwa kujawsko-pomorskiego ok. 331 mln zł jednocześnie czynimy starania, aby ta kwota uległa zwiększeniu.

Doświadczenia zdobyte dotychczas w trakcie wdrażania programu SAPARD pozwolą lepiej przygotować się do wykorzystania środków z Funduszy Strukturalnych. Program ten jest ważnym obszarem działań przygotowujących sektor rolnictwa do funkcjonowania w warunkach akcesji z Unią Europejską. Ogółem w ramach tego programu złożono 754 wnioski, na ogólną kwotę dofinansowania 264.457.906 zł. W odniesieniu do działania 1 „Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych” złożono - 55 wniosków na ogólną kwotę dofinansowania 47.083.875 zł. Dotychczas 12 beneficjentów (przedsiębiorców) otrzymało refundację poniesionych kosztów na kwotę 5.761.770 zł. Do działania 2 „Inwestycje w gospodarstwach rolnych” złożono 323 wnioski na ogólną kwotę

dofinansowania 16.122.453 zł. Obecnie 108 beneficjentów (rolników) otrzymało refundację poniesionych kosztów na kwotę 4.576.619 zł. Natomiast w działaniu 3 „Rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich” znajduje się 375 wniosków na ogólną kwotę dofinansowania 201.251.578 zł, a 60 beneficjentów otrzymało refundację poniesionych kosztów na kwotę 24.486.749 zł.

Kolejnym istotnym obszarem będą dopłaty bezpośrednie w rolnictwie. W związku z tym od 18 sierpnia 2003r do 11 września 2003r. odbyły się w woj. kujawsko-pomorskim szkolenia grupy bazowej (zespoły szkolące rolników), tj. pracownicy ODR, RCDRRiOW, ARiMR, Kujawsko-Pomorskiej Izby Rolniczej i Banków Spółdzielczych.

Przeszkolono ponad 500 osób, które były poddane testowi sprawdzającemu wiedzę w zakresie wypełniania wniosku o wpis do ewidencji producentów i wniosku o przyznanie płatności obszarowych.

Kujawsko-Pomorski Oddział Regionalny ARiMR od 15 października 2003r do 30 marca 2004r na terenie woj. kujawsko-pomorskiego przeprowadzi ok. 2400 spotkań informacyjno-promocyjnych, w celu poinformowania rolników o dopłatach bezpośrednich w rolnictwie i zapoznania z wymaganymi dokumentami.

Do dnia 27.11.2003r. odbyło się 693 spotkań informacyjno-promocyjnych, w których uczestniczyło 14.186 rolników.

Istotnym elementem jest też System Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt. Na terenie woj. Kujawsko-Pomorskiego w ramach masowej akcji kolczykowania bydła oznakowano **436.181** szt. zwierząt w **40.220** gospodarstwach. Najwięcej zakolczykowano zwierząt w powiatach: włocławskim **36.698**, radziejowskim **32.073**, inowrocławskim **34.115** i brodnickim **29.622**. Od 1 kwietnia do czasu zawarcia umów z podmiotem zewnętrznym dokolczykowanie wykonywali zootechnicy biur powiatowych, którzy dokolczykowali **3.547** szt. zwierząt. Od 1 sierpnia w drodze przetargu nieograniczonego wyłoniono 67 podmioty zewnętrzne, z którymi zawarto umowy na dokolczykowanie do końca br. Na dzień 01.12.2003r. dokolczykowano **84.382** zwierząt. Do biur powiatowych posiadacze zwierząt zgłosili **85.662** przemieszczeń zwierząt, **28.412** uboju oraz **4.806** padnięć bydła. Do 1.11.2003r nadano numery dla **39.770** gospodarstw zajmujących się chowem bydła i wysłano do rolników **448.286** paszportów dla bydła.

Trwają przygotowania do wdrożenia Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich” w woj. kujawsko-pomorskim na lata 2004-2006. Odbiorcami pomocy Sektorowego Programu Operacyjnego będą podmioty prowadzące działalność rolniczą – rolnicy, prowadzący

gospodarstwo rolne (osoby fizyczne i prawne), przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie przetwórstwa produktów rolnych oraz Lasy Państwowe.

Szacunkowa wysokość środków w mln zł dla woj. kujawsko-pomorskiego

Działania:	Szacunkowa wysokość środków dla beneficjentów woj. kujawsko-pomorskiego na lata 2004-2006.	Szacunkowa roczna wysokość środków dla beneficjentów woj. kujawsko-pomorskiego na lata 2004-2006.	Instytucja wdrażająca działanie.
1.1 Inwestycje w gospodarstwach rolnych.	118,28	39,43	ARiMR
1.2 Ułatwienie startu młodym rolnikom.	40,95	13,65	ARiMR
1.3 Szkolenia zawodowe.	5,04	1,68	FAPA
1.4 Wsparcie doradztwa rolniczego.	12,06	4,02	FAPA
1.5 Scalanie gruntów rolnych.	4,41	1,49	samorząd województwa
1.6 Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi.	31,52	10,51	samorząd województwa
2.1 Odnowa wsi oraz zachowanie i ochroa dziedzictwa kulturowego.	12,60	4,20	samorząd województwa
2.1 Różnicowanie działalności rolniczej i działalności zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów w rolnictwie.	9,80	3,27	ARiMR
2.3 Rozwój i ulepszenie infrastruktury technicznej związanej rolnictwem.	5,60	1,6	ARiMR
2.4 Przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą i/lub pożarem oraz wprowadzenie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych.	Nie dotyczy woj. kujawsko-pomorskiego.	Nie dotyczy woj. kujawsko-pomorskiego.	ARiMR
3.1 Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych.	90,16	30,05	ARiMR
Pomoc techniczna.	0,96	0,32	
SOP ogółem	331,38	110,22	

Wielkości orientacyjne dla woj. kujawsko-pomorskiego przy założeniu kursu 1euro = 4 zł.

Podjęmowane są też działania na rzecz wdrożenia Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) w woj. kujawsko-pomorskim na lata 2004-2006

Celem Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) jest wsparcie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i polepszenie kondycji polskich gospodarstw poprzez działania, które będzie realizować ARiMR, plan jest skierowany do rolników, którzy będą mogli skorzystać z bogatej oferty działań nie wymagających współfinansowania ze strony beneficjenta.

Szacunkowa wysokość środków dla woj. kujawsko-pomorskiego na lata 2004-2006w ramach PROW

Działanie:	Szacunkowa wysokość środków dla beneficjentów woj. kujawsko-pomorskiego w mln. euro.	Szacunkowa wysokość środków dla beneficjentów woj. kujawsko-pomorskiego w mln. zł.	Szacunkowa roczna wysokość środków dla beneficjentów woj. kujawsko-pomorskiego w mln. zł.
1. Renty strukturalne	44,16	176,64	58,88
2. Wsparcie dla gospodarstw niskotowarowych.	8,32	33,28	11,09
3. Obszary o Mniej Korzystnych Warunkach Gospodarowania (ONW, ang. LFA) i obszary podlegające ograniczeniom środowiskowym.	69,20	276,80	92,27
4. Program Rolno-środowiskowy.	17,46	69,84	23,28
5. Zalesianie gruntów rolnych.	4,94	19,76	6,59
6. Wsparcie dostosowań do standardów wspólnotowych.	13,58	54,32	18,11
7. Wsparcie dla grup producentów rolnych.	1,40	5,60	1,87
8. Pomoc techniczna.	1,58	6,32	2,11
9. Uzupełnienie płatności obszarowych	39,56	158,24	52,75
RAZEM	200,20	800,80	266,95

Wielkości orientacyjne dla województwa kujawsko-pomorskiego przy założeniu kursu 1 euro = 4 zł.

Rozwój przedsiębiorczości

W zakresie przedsiębiorczości przygotowania do wejścia do Unii Europejskiej rozpoczęły się już kilka lat temu. Głównym celem jest tutaj szeroko pojęte doskonalenie kadr pracowniczych firm sektora małych i średnich przedsiębiorstw w powiązaniu ze wzrostem ich konkurencyjności oraz stworzenie im warunków w zakresie spełniania wymogów stawianych przedsiębiorstwom państw Unii Europejskiej.

Od 1999 r. przy Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. działa **EURO INFO CENTRE**- jako projekt Komisji Europejskiej bezpośrednio przez nią finansowany. Jednostka ta podlega corocznemu audytowi Komisji Europejskiej, uzyskując najwyższą ocenę. EURO INFO CENTRA przygotowuje małe i średnie przedsiębiorstwa do integracji ze strukturami europejskimi i ułatwia dostęp do Jednolitego Rynku Unii Europejskiej.

W strukturze Agencji funkcjonuje **Punkt Konsultacyjno-Doradczy**, udzielający m.in. bezpłatnych konsultacji przedsiębiorcom zainteresowanym pozyskaniem dotacji zamachach organizujący szkolenia. W ramach 40 szkoleń, seminariów, prelekcji poświęconych tematyce programów pomocowych dla MSP zorganizowanych lub współorganizowanych przez Toruńską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. uczestniczyło około 1500 osób reprezentujących sektor MSP oraz samorządy lokalne.

W celu przygotowania MŚP do funkcjonowania w warunkach Jednolitego Rynku przez TARR realizowane były programy finansowane przez fundusze przedakcesyjne:

Phare 2000 – W ramach tego programu funkcjonowało 5 podprojektów:

- Program Promocji Eksportu/złożono 43 wnioski;
- Wprowadzenie do Eksportu/złożono 4 wnioski;
- Innowacje i Technologie/złożono 88 wniosków;
- Wstęp do Jakości/złożono 259 wniosków;
- Przygotowanie do Działań na Rynku Europejskim/złożono 10 wniosków.

Phare 2001 – W ramach tego programu funkcjonują 4 podprojekty:

Fundusz Dotacji Inwestycyjnych, na który województwo kujawsko-pomorskie otrzymało 1 781 000,00 EUR (wszystkie środki są już przyznane). Przedsiębiorcy złożyli w trzech terminach 152 wnioski. Komisja Oceniająca pozytywnie rozpatrzyła 108 wniosków. Do tej pory podpisano 41 umów dotacji (1 przedsiębiorca zrezygnował z dofinansowania),

30 natomiast przygotowano do podpisu. Pozostałe wnioski, które uzyskały pozytywną ocenę oczekują na liście rankingowej na dodatkowe środki.

Program Rozwoju Przedsiębiorstw Internetowych, na który województwo kujawsko-pomorskie otrzymało 268 000,00 EUR. Złożono 4 wnioski, 3 zostały rekomendowane na łączną kwotę 12 740,00 EUR

Program Rozwoju Przedsiębiorstw, na który województwo kujawsko-pomorskie otrzymało 286 000,00 EUR. Na złożonych 19 wniosków, 13 zostało rekomendowanych do wypłaty dotacji, a jej łączna kwota wynosi 42 833,18 EUR

Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych, na który województwo kujawsko-pomorskie otrzymało 337 000,00 EUR. Przedsiębiorcy złożyli 105 wniosków, z których 34 zostały rekomendowane przez Komisję Oceniającą. Łączna kwota przyznanych dotacji w tym programie wynosi 171 826,01 EUR.

Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego przygotowana jest również do wdrożenia programu **Phare 2002**. Obecnie trwa promocja tych programów, a są to w naszym regionie:

Regionalny Program Wsparcia dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw (Fundusz Dotacji Inwestycyjnych, Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych, Technologie Informatyczne dla Przedsiębiorstw),

Sektorowy Program Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw i Innowacji (Rozwój i Modernizacja Przedsiębiorstw w Oparciu o Nowe Technologie, Finansowanie Rozwoju Przedsiębiorstw, Wstęp do Jakości, Ścieżka od Innowacji do Biznesu-dotacje na usługi doradcze i inwestycje, Dostęp do Usług Innowacyjnych, Bezpieczeństwo i Higiena Pracy w sektorze MSP).

Ponadto pracownicy Agencji zostali przeszkoleni również w zakresie **Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego i Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw” i „Rozwój Zasobów Ludzkich”**.

Zaprezentowane obszary aktywności oraz wynikający z nich stan zaangażowania w proces przygotowania do integracji z UE wskazuje na złożoność i wielorakie

uwarunkowania tego procesu. Jednocześnie analiza sytuacji w naszym województwie i dokonanie stosownych porównań na poziomie krajowym i regionalnym pozwalają na wysunięcie wniosku, iż stan przygotowania województwa kujawsko-pomorskiego do akcesji z UE w omawianym zakresie jest porównywalny z tym, co dzieje się w skali kraju, a w niektórych dziedzinach (np. rozwój zasobów ludzkich) istotnie wyprzedza ten poziom.

Program przedakcesyjny ISPA

	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca	Koszt całkowity przedsięwzięcia w euro	Dotacja z funduszu ISPA w euro
2000 – rok zaakceptowania przez Komitet Zarządzający				
1.	Program rozwoju usług zaopatrzenia w wodę i usług kanalizacyjnych	Urząd Miejski w Bydgoszczy	75 700 000	32 457 600
2.	Modernizacja i rozbudowa gospodarki wodno – ściekowej	Urząd Miasta Torunia	79 378 000	47 466 600
<i>2001 – rok zaakceptowania przez Komitet Zarządzający</i>				
1.	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacyjnej	Urząd Miasta Włocławka	27 238 000	17 704 700
2003				
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Urząd Miasta Grudziądz	7,76	5,39